

Historyk: zaćmienia Słońca pomagają w datowaniu historycznych wydarzeń

Zaćmienie Słońca zaskoczyło króla Władysława Jagiełłę podczas jednej z wypraw, miało też przerwać starożytną bitwę między Medami a Lidyjczykami. Znane z przeszłości zaćmienia Słońca nawet dziś pomagają w ustaleniu dat odległych historycznych wydarzeń.

Całkowite zaćmienie Słońca z czerwca 1415 roku zaskoczyło Władysława Jagiełłę podczas jego podróży na Litwę. "W piątek po Oktawie Bożego Ciała, o trzeciej godzinie, w godzinie pacierzy Tercją zwanych, wielkie zaćmienie Słońca się objawiło, które jako zjawisko niespodziewane i nieznanie Króla Władysława i wszystkich, którzy z nim jechali w pierw w wielkie zdumienie, a potem w bojażń zabobonną wprawiło. Tak bowiem było wielkie, że ptaki nagłą ciemnością przestraszone na ziemi osiadły, a gwiazdy świeciły jak w nocy; tenże Król Władysław z powodu ciemności zmuszony był się zatrzymać i nie wcześniej mógł ruszyć naprzód, aż zaćmienie Słońca nie minęło" - opisywał to wydarzenie w swoich kronikach Jan Długosz.

Prof. Jarosław Włodarczyk z Instytutu Historii Nauki PAN w rozmowie z PAP podkreślił, że dzisiaj astronomowie potrafią wyliczyć nawet odległe w czasie zaćmienia Słońca. Dzięki temu można z kolei ustalić daty odległych i niepewnych w czasie wydarzeń historycznych. "Jeśli nie znamy dokładnej daty ważnego wydarzenia historycznego, ale wiemy, że starożytni powiązali je z zaćmieniem Słońca, to naukowcy wyliczając datę tego zaćmienia mogą datować takie wydarzenie. Zaćmienia są do tego bardzo przydatne" - powiedział profesor.

Z zarejestrowanymi zaćmieniami Słońca wiąże się wiele ciekawych wydarzeń historycznych. Jedno z takich zaćmień - zaobserwowane w 585 r. p.n.e - miało przerwać bitwę toczoną w Azji Mniejszej nad rzeką Halys między Medami a Lidyjczykami. Według podań Herodota przeciwnicy mieli zawrzeć pokój, bojąc się, że widoczne zaćmienie oznacza gniew niebios. "Rok zaćmienia określił grecki filozof Tales z Miletu, nie wiadomo jednak, czy zrobił to sam, czy znał katalogi zaćmień sporządzane w starożytnej Mezopotamii - zauważył prof. Włodarczyk. - To jedno z najciekawszych zaćmień w historii nauki, ale też w historii politycznej świata".

Zaćmienia Słońca i Księżyca należały do najważniejszych omenów w świecie starożytnym. "Zjawiska występujące na niebie traktowano wówczas jak coś, co może mieć wpływ na życie ludzkie. A światła dnia i nocy były i są przecież niezwykle ważnym elementem w życiu człowieka, zwłaszcza w społeczeństwach rolniczych. Próby przewidywania zaćmień można więc uznać za jeden z łączników świata życia codziennego z astronomią wyższą" - zwrócił uwagę historyk.

Podstawowe umiejętności umożliwiające przewidywanie zaćmień Księżyca i Słońca starożytni uczeni wykształcili około 1 000 roku p.n.e. "Ten niezwykle omen - jakim jest zaćmienie Słońca czy Księżyca - przyczynił się do rozwoju astronomii. Niestety starożytni nie wyliczali zbliżających się zaćmień zbyt dokładnie. Do pewnego stopnia było to loterią. A już z wielkim trudem określali, jakiego rodzaju będzie konkretne zaćmienie, jaką część tarczy zostanie zasłonięta. Do tego potrzebna była bardziej zaawansowana astronomia matematyczna. Ta zaczęła przynosić dobre rezultaty na przełomie renesansu i nowożytności" - opisał Włodarczyk.

[PAP - Nauka w Polsce](#)